

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(11), 2023

Мукачево

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.05.2023 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М.

Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор, доцент кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

Кузьма-Качур М. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

Марущинець Д. М.

студентки 3 курсу, спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ПОБУДОВИ

У статті розкрито функції підручника інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у сучасній початковій школі. Авторами зосереджено увагу на вимогах до підручників для початкової школи згідно концепції НУШ. Наведено приклади різноманітних завдань дослідницького характеру (дослідження-розпізнавання, дослідження-спостереження та ін.), виконання яких сприятиме реалізації дослідницької функції підручника «Я досліджую світ».

Ключові слова: молодші школярі, підручник «Я досліджую світ», функції підручника, вимоги до підручника, освітній процес.

The article reveals the functions of the textbook of the integrated course "I explore the world" in modern primary school. The authors focus on the requirements for textbooks for primary school according to the concept of the New Ukrainian School. Examples of various tasks of a research nature (research-recognition, research-observation, etc.) are given, the implementation of which will contribute to the implementation of the research function of the textbook "I explore the world".

Keywords: younger students, textbook "I explore the world", functions of the textbook, requirements for the textbook, educational process.

Концепцією Нової української школи визначено, що оновлення змісту й методик навчання молодших школярів та перехід української школи до реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі передбачає його переорієнтацію на результат освіти в діяльнісному вимірі, зміщення акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід навчальної діяльності для вирішення конкретних проблем.

Однією з умов покращення якості освіти є змістове наповнення освітнього процесу. Попри всі інноваційні зміни (поява айфонів, гаджетів тощо), підручник продовжує залишатися одним із найважливіших компонентів освітньої системи. Тому окреслені орієнтири осучаснення освітнього процесу повинні знайти своє відображення в підручниках. Процес створення підручників нового покоління потребує врахування досвіду підручникотворення, аналізу уже наявних теоретико-методологічних основ його конструювання та сучасних підходів до його розробки.

Сучасні аспекти підручникотворення для учнів початкової школи найповніше розглянуто в працях Т. Байбари, Н. Бібік, М. Бурди, Н. Коваль, Я. Кодлюк, О. Савченко та ін. Зокрема М. Бурда зазначає, «що шкільний підручник – це книга, в якій систематизовано викладаються основи знань з певної освітньої дисципліни (предмета) на рівні сучасних досягнень науки та культури з урахуванням вікових можливостей учнів і вимог шкільної програми. Шкільний підручник є складовою системи засобів навчання» [3, с. 1005].

Академік О. Савченко у своїх дослідженнях зазначає, що «зміни парадигми шкільної освіти впливають на переосмислення функцій і ролі підручників, активізують пошук нових для досягнення високих результатів навчального процесу, вказуючи на те, що традиційні функції – інформаційна, виховна, розвивальна та ін. – доповнюються ще двома – технологічною та ілюстративною [8, с. 207].

Теоретичне осмислення розвитку поглядів на підручник як засобу забезпечення засвоєння змісту відображено в дослідженнях науковця Я. Кодлюк. Дослідниця здійснила пошук і систематизацію різних теорій щодо типологізації навчальної літератури, подала визначення функцій кожного виду, здійснила опис суттєвих структурних компонентів та вимог до аналізу й оцінювання підручників, що має велике значення для конструювання шкільної книги [4, с.208]. Науковці Т. Гільберг, Т.Сак зосередили увагу на структурі, організації змісту та функціях сучасного підручника природознавства [1].

Мета статті – описати функції шкільного підручника інтегрованого курсу «Я досліджую світ» та вимоги до його побудови.

Варто наголосити, що підручники початкової школи є багатофункціональними. Серед сукупності функцій сучасного підручника у педагогічних джерелах дослідники переважно вказують на трансформаційну, інформаційну, функцію систематизації, закріплення й контролю знань, самоосвіти, інтегруючу, координуючу, розвивально-виховну.

Науковець С. Трубачова поділяє функції підручника на інваріантні, що не змінюються протягом всього часу установавання навчальної книги, та варіантні, які піддаються впливу соціально-культурних змін [9, с.19].

Розглядаючи проблему проектування підручників, науковці О. Пометун та Н. Гупан виділяють такі дві функції підручника:

«1) є джерелом навчальної інформації, що розкриває в доступній для учнів формі передбачений освітніми стандартами зміст;

2) виступає засобом навчання, з допомогою якого здійснюється організація освітнього процесу, у тому числі і самоосвіта учнів» [7, с.565].

Водночас, науковці наголошують на тому, що для виконання цих функцій «підручник має бути носієм інформації відповідно до програми і освітнього стандарту, яку автори повинні певним чином відібрати і структурувати (розташувати, представити у книзі)» [7, с.565].

У рамках нашого дослідження зосередимо увагу на виділенні функцій підручника для початкової школи. Як зазначено у [10] сучасний підручник виконує освітню, розвивальну, виховну і дослідницьку функції. *Освітня*

функція підручника полягає в забезпеченні процесу засвоєння учнями певного обсягу систематизованих знань відповідно до сучасного рівня розвитку конкретної науки, формуванні в учнів пізнавальних умінь і навичок.

Розвивальна функція підручника сприяє розвиткові учня, формує його перцептивні, мнемонічні, розумові, мовні та інші здібності.

Виховна функція полягає в здатності підручника впливати на світогляд учня, його моральні, естетичні почуття, ставлення до праці, навчання, формувати й удосконалювати певні риси особистості школяра.

Управлінська функція передбачає програмування певного типу навчання, його методів, форм і засобів, способів застосування знань у різних ситуаціях.

Дослідницька полягає у спонуканні учня до самостійного розв'язування проблеми.

Важливим аспектом є осучаснення підручника. Орієнтири осучаснення освітнього процесу повинні знайти своє відображення у підручниках. Згідно впровадження в освітній процес компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів, підручник як модель процесу навчання має відображати методичну систему діяльності вчителя, систему діяльності учня та зміст виучуваного матеріалу. Відповідно, у Наказі Міністерства освіти і науки України № 1183 від 31.10.2018р. виділені такі функції сучасного підручника: «..., підручник має повноцінно реалізувати мотиваційну, інформаційну, діяльнісну, розвивальну, виховну, коригуючу (закріплення та самоконтролю) функції. Інноваційності підручникам нового покоління надасть наповнення їх змісту та методичного забезпечення управлінською функцією, яка сприятиме розвитку пізнавальної самостійності, ключових і предметних компетентностей, розвитку критичного мислення. Не менш важливою є реалізація в підручниках дослідницької функції, яка спонукає учня до самостійного пошуку та відкриття наукових понять (відповідно до програми) для вирішення повсякденних проблем» [6].

Отже, головне призначення підручника «Я досліджую світ», як системотвірного компонента природничої шкільної освіти, полягає в тому, щоб на належному науковому і методичному рівні та відповідно до вікових особливостей учнів забезпечити доступний програмний матеріал, максимально допомогти кожній дитині оволодіти новими знаннями, засвоїти, закріпити і навчити застосовувати їх у практичній діяльності. Підручник для початкової школи має моделювати цілісний процес навчання, повноцінно реалізувати мотиваційну, інформаційну, діяльнісну, розвивальну, виховну, коригуючу (закріплення та самоконтролю) функції. Підручник як засіб навчання має велике значення у освітньому процесі початкової школи. Підручник – навчальне видання із систематизованим викладом предмета вивчення, що відповідає навчальній програмі та офіційно затверджене як таке [5].

Користуючись підручником, здобувачі початкової освіти вчать самостійно працювати з книгою, мають можливість уточнювати та узагальнювати отримані знання кресленнями, малюнками, фотографіями, схемами, таблицями, картами. Реформи в освіті, запровадження нових форм та

методів формування ключових і предметних компетентностей сприяють значній трансформації підручників порівняно з минулими роками. Нове покоління підручників базується на інноваційних підходах до їх конструювання, що здійснюється із врахуванням сучасних вимог до змісту, обсягу та методичних конструктів.

Узагальнивши результати досліджень науковців (Я. Кодлюк, О. Савченко, І. Смагін та ін.), О. Пометун та Н. Гупан виділили вимоги і обмеження, яких повинні дотримуватись автори підручників:

– «спосіб представлення інформації залежно від типу підручника. Інформація буде різною в залежності від того, паперовий, чи електронний, чи Інтернет-підручник ми конструємо;

– тип навчання, його модель, в якій працюватиме цей підручник. Він має бути орієнтованим на використання в класно-урочній або проектній системах навчання, модульному чи дистанційному навчанні та ін.;

– цілі і завдання освіти, які досягатимуться з допомогою підручника. Якщо завданням освіти є передача учням системи готових знань – підручник набуватиме відповідних характеристик. Якщо, окрім знань, нас цікавить формування в учнів певних умінь і навичок, то ці характеристики змінюватимуться... Якщо ж ми говоримо про розвиток особистості дитини, зокрема про особистісно орієнтоване або особистісно центроване навчання, у підручнику обов'язково мають бути присутні елементи, що впливають на емоційну сферу дитини, її цінності, мислення, культуру тощо. Звичайно, можливим є комбінування або системне використання різних підходів в одному підручнику;

– вікові й індивідуальні особливості дітей (в першу чергу індивідуальні стилі навчання) [7, с. 565].

Сьогодні вимагає створення підручника нового покоління і є першочерговим завданням оновлення змісту національної освіти. Орієнтири осучаснення підручників знаходимо в «Методичних рекомендаціях авторам щодо підготовки підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти»: «...оновлення змісту й методик навчання молодших школярів та перехід української школи до реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі передбачає його переорієнтацію на результат освіти в діяльнісному вимірі, зміщення акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід навчальної діяльності для вирішення конкретних проблем» [5].

Хоча підручник представляє авторське бачення розвитку методичного апарату, послідовність його викладу та соціокультурного наповнення, залишаються вимоги щодо дотримання функціонального навантаження його як навчальної книги для здобувачів освіти. Згідно наказу Міністерства освіти і науки України № 1183 від 31.10.2018р. «Про затвердження Інструктивно-методичних матеріалів для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників», підручники для початкової школи повинні

відповідати певним вимогам: науково-методичним, психолого-педагогічним, антидискримінаційним, дизайнерським, санітарно-гігієнічним [6].

У нормативних документах, які відображають алгоритм впровадження Концепції нової української школи, особливий акцент робиться на таких вимогах:

- *«структура основного тексту має бути логічною, з витриманими пропорціями одноступеневих рубрик;*

- *основні та додаткові тексти повинні чітко розрізнятися – і змістовно, і візуально (зокрема, за шрифтовим рішенням);*

- *привабливий зовнішній вигляд навчального видання не повинен суперечити вимогам нормативної документації щодо оформлення текстової частини та поєднання візуальної і вербальної інформації на книжковому розвороті у зручній для сприйняття та запам'ятовування формі;*

- *шрифт як основний елемент друкованого видання, який має змістове навантаження, насамперед повинен полегшувати сприйняття тексту;*

- *ілюстративний матеріал має бути сучасний, тематично різнобічний, змістовний, виконаний на високому художньому рівні;*

- *зображувані на ілюстраціях предмети мають включати в себе всі необхідні для їх належної ідентифікації деталі;*

- *необхідно забезпечувати повну відповідність тексту та ілюстрації щодо значущості, послідовності, пропорцій у розмірах словесно та візуально представлених елементів;*

- *для посилення ефекту запам'ятовування рекомендується супроводжувати ілюстрації підписами, які мають бути уніфікованими щодо характеру формулювання, розташування та способу візуального подання;*

- *необхідно ретельно визначити кількість та характер умовних позначень, що використовуватимуться у підручнику: вони повинні добре розрізнятися візуально, а також чітко узгоджуватися зі змістом позначених ними завдань;*

- *продумуючи загальний візуальний образ підручника, слід уникати полістилізму та еkleктики, ощадливо використовувати знаки візуальної комунікації;*

- *рекомендується максимально обмежити кількість декоративних елементів, що перевантажують шпальту, та не допускати пістрявості, що розсіює увагу учня;*

- *ілюстративний матеріал для конкретного підручника має бути створений спеціально і подаватися в оригінальній формі» [6].*

Отже, серед численних проблем створення підручників для початкової школи першочергове значення має розроблення критеріїв допущення сучасних підручників у масові школи, створення системи діагностики ефективності експериментальних підручників, зіставлення їх із кращими зарубіжними і вітчизняними аналогами.

Одним із напрямів реформування сучасної освіти є інтеграція, що спонукає до створення інтегрованих курсів і відповідно інтегрованих підручників, які реалізують ідеї інтегрованого навчання в освіті. У [5] наголошено на тому, що зміст інтегрованого підручника повинен відображати такі компоненти:

- «способи пізнавальної та практичної діяльності (для прикладу: встановлення зв'язків між конкретними вчинками і ставленням людей);
- володіння прийомами планування робочого часу; тренування уваги, зосередженості та ін.);
- оцінні знання, знання про норми ставлення до явищ життя. Цей вид знань набуває першорядного значення і реалізується у таких вимогах: учень розпізнає вчинки за певними критеріями; аргументує їх переваги;
- види знань, специфічних для складових освітніх галузей у їх взаємозв'язку».

Аналіз підручників «Я досліджую світ» показав, що автори задля інтеграції використали різноманітні завдання дослідницького характеру, зокрема:

- дослідження-розпізнавання (За діаграмою з'ясуйте, де ростуть найвищі сосни. Яка висота сосен в Україні? Яка різниця у висоті між найвищим та найнижчим деревами) [2, с.75]);
- дослідження-спостереження (Коли температура повітря найвища? А коли – найнижча? [2, с.92]);
- дослідження-пошук («Розгляньте фото кульбаби. Висуньте припущення, що відбувається з «парашутиком» кульбаби далі» [2, с.67]);
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків («Перевірте прикмету: якщо в листопаді з'являються комахи – зима буде теплою» [2, с.67]).

Інтегрований підручник як і предметний повинен відповідати загальним вимогам та реалізувати притаманні лише йому особливості щодо побудови змісту та структурування.

Таким чином, сучасний підручник «Я досліджую світ», як навчальна книга, є важливим джерелом і засобом навчання, що здатний забезпечити результативну взаємодію вчителя та здобувачів початкової школи на всіх етапах процесу засвоєння знань. Дотримання означених у нормативних документах вимог до їх побудови сприятиме досягненню реалізації функцій підручника і підвищенню якості освіти. Подальші наші дослідження будуть спрямовані на описі методів роботи з текстовим матеріалом підручника.

Список використаних джерел

1. Гільберг Т. Сучасний підручник «природознавство» для початкової школи: питання структури та організації змісту [Електронний ресурс] / Т. Гільберг, Т. Сак. – Режим доступу: <http://ipvid.org.ua/upload/iblock/e93/e9362cc2d54acdedcad5b08edfd376ce.pdf>.
2. Гільберг Т. Г. Я досліджую світ: підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. Освіти. У 2-х ч. / Тетяна Гільберг, Світлана Тарнавська, Ніна Павич. – К.: Генеза, 2019. – Ч. 1. – 144 с.
3. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті : підручник для магістрів та студентів педагогічних ф-тів / Я. П. Кодлюк. – К.: Інформаційна агенція «Наш час», 2006. – 368 с.

5. Методичні рекомендації потенційним авторам щодо підготовки підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/mon-vydalo-rekomendatsiyi-shhodo-dyzajnu-ta-poligrafiyi-pidruchnykv-dlya-pershyh-klasiv>.
6. Про затвердження Інструктивно-методичних матеріалів для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників: Наказ Міністерства освіти і науки України № 1183 від 31.10.2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bd/c11/8e3/5bdc118e32ea9452929709.pdf>.
7. Пометун О. Проектування шкільного підручника: вимоги і проблеми [Електронний ресурс] / О. Пометун, Н. Гупан. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/7882/1/65.pdf>.
8. Савченко О. Я. Концепція нового підручника «Літературне читання» для початкової школи / О. Я. Савченко // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / ред. колегія; ред. О. М. Топузов. – К.: Педагогічна думка, 2012. – Вип. 12. – 784 с.
9. Трубачова С. Е. Трансформація функцій шкільного підручника в умовах компетентнісного підходу / С. Е. Трубачова // Проблеми сучасного підручника: зб. нак. Праць / ред. кол., гол. ред. В. М. Мадзігон; наук. ред. О. М. Топузов. – К.: Педагогічна думка, 2011. – Вип. 11. – 800 с.
10. Чайка В. М. Основи дидактики [Електронний ресурс] / В. М. Чайка. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/15660212/pedagogika/pidruchniki_navchalni_posibniki.

УДК 373.2.015.31:745/749(045)

Микуліна А. К.

старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет.

Седлак К. Д.

здобувачка вищої освіти ОС «Магістр», групи ДО-1м(з),
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕКОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТВОРІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

В статті розкриваються педагогічні умови розвитку декоративної діяльності дошкільників засобами творів декоративно-прикладного мистецтва рідного краю. Визначено особливості використання творів народного мистецтва з дошкільниками, етапи і напрямки роботи, вплив знань про декоративно-прикладне мистецтво на декоративну діяльність дітей.

Ключові слова: декоративно-прикладне мистецтво, народне мистецтво, декоративна діяльність, естетичне виховання.

The article reveals the pedagogical conditions for the development of decorative activities of preschoolers using works of decorative and applied art of the native region. The features of using

Кас'яненко О. М. Одошевська Є. С.	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ ДІАГНОСТИКО-КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЩО МАЮТЬ НЕЗНАЧНІ ВІДХИЛЕННЯМИ У ПСИХОФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ	45
Кідарова Я.Й.	ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА: ДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ	48
Корпанець Ю.Ю.	ЗАГАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОДУКТИВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ	52
Кохтич Б. В. Микуліна А. К.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	55
Кузьма-Качур М.І. Кохан М. Д.	ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З САМОКОНТРОЛЮ І САМООЦІНКИ	59
Кузьма-Качур М. І. Марущинець Д. М.	ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО ПІДРУЧНИКА З КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ПОБУДОВИ	66
Микуліна А. К., Седлак К. Д.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕКОРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТВОРІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА	72
Мовчан А.І.	ТУРИСТИЧНА КАРТОГРАФІЯ В ІТ-ТЕХНОЛОГІЯХ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	76
Молнар Т. І. Долгош Н. М.	СКЛАДНИКИ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	78
Розман І.І. Дирда М.М.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	83
Розман І.І. Дорогій М.В.	ОСНОВНІ ШЛЯХИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	86
Розман І.І. Ганькович О.В.	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ СТОРІТЕЛІНГУ	88
Розман І.І. Онисько В.Ю.	ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВ ЕНОПЕДАГОГІКИ У ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС	91
Бобрушко Н.В. Русин Н.М.	СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	93
Меденці Н.І. Русин Н. М.	НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ЧИННИКИ ЯКІ НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ	98
Чекан О. І.	АНАЛІЗ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО АСПЕКТУ	102

Наукове видання
НАУКА МАЙБУТНЬОГО
Збірник наукових праць студентів,
аспірантів та молодих вчених

НЗ4

Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. Т.І. Молнар. – Мукачево: РВВ МДУ, 2023. – Вип. 1(11). – 165 с.

У збірнику опубліковані статті студентів, аспірантів та молодих вчених, що відображають результати досліджень з природничих, технічних, гуманітарних, суспільних та економічних наук.

УДК 001(051)(045)''540*6''

***Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених
«Наука майбутнього» зареєстрований у Google Scholar***

Підписано до друку 20.12.2022 р.

Формат 60x84 1/16

Папір офсет. Умовн. друк. аркушів 10

Тираж 10. Зам. № 87

Адреса видавництва:

Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail: rvc@mail.msu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>